

Jarosław Petrowicz

Wieluń jako sacrum : o dwóch wierszach Henryka Wolniaka

Rocznik Wieluński 8, 99-112

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Powstrzymywano silnie pracę do przodu oddziały bolszewickie nad rzekami: Uszą, Uborcią, Słuczą, Styrem, by ostatecznie cofnąć się do Bugu. W czasie każdej z bitew bohaterską postawą wykazywali się mieszkańcy ziemi wieluńskiej. Dziesiątki z nich było rannych lub zabitych. Wielu w czasie bojów zginęło. Bardziej krwawe walki miały miejsce nad rzeką Uborc, pod Rudnią-Radowelską i Ozieranami. Tam, w czerwcu 1920 r. poległ plut. Ignacy Ochędzan z Parcic, którego zapiski poznaliśmy na początku artykułu. Zapoznajmy się także z ostatnim, równie znamionym wpisem dokonany dokładnie na 3 tygodnie przed śmiercią. Ignacy Ochędzan 1 czerwca napisał: *„Wypad I batalionu na bolszewicką kawalerię. Dostaliśmy troszkę w skórę z powodu przewagi liczebnej nieprzyjaciela (3 brygady kawalerii na nasz jeden batalion piechoty). Porucznik Szczepański i porucznik Łabencki ranni. Kilku zabitych, ale to nic, my im znowu to kiedy porządnie odbijemy”*²⁴.

W tym okresie wojny napór wroga był przygniatający. W końcu czerwca poległ szer. Feliks Myśliwiec z Łubnic²⁵, a miesiąc później plut. Stanisław Kulesza z Kadłuba²⁶. Pośmiertnie uhonorowano ich Krzyżami Virtuti Militari. Trzej inni żołnierze, także odznaczeni za wyjątkowe męstwo wojenne: kpr. Michał Czechowicz z Praszki, st. szer. Andrzej Kuchta z Kowali i sierż. Marcin Wielgosz, mieli znacznie więcej szczęścia. W opisie bohaterskiej postawy Kuchty, czytamy: *„Dnia 28 VI 1920 r. po zajęciu wsi Łuszczany przez grupę generała Pogorzelskiego i po obsadzeniu tejże przez komp. 7-mą 27 pp nieprzyjaciel zaatakował wieś ogniem artylerii z jednoczesnym atakiem 6-ciu pułków piechoty. Pod silnym ogniem artylerii zostały zniszczone połączenia telefoniczne. St. szer. Kuchta Andrzej na ochotnika chodził jako goniec bojowy i pomimo silnego ognia artylerii i karabinów maszynowych męstwem i zimną krwią dał przykład cnoty żołnierskiej i poświęcenia”*²⁷.

Częstochowski pułk ostatecznie przeszedł na linię rzeki Bug, gdzie razem z trzema innymi pułkami z 7 DP miał wykonać ważne zadanie. Jednostki te otrzymały rozkaz osłaniania koncentrującej się grupy manewrowej Naczelnego Wodza Józefa Piłsudskiego, która znad Wieprza przygotowywała się do zadania decydującego ciosu głównym siłom sowieckim związanym walką pod Warszawą. Batalion „wieluński” w dniu 7 sierpnia, podczas obrony linii Bugu, doko-

²⁴ Ignacy Ochędzan poległ 21 VI 1920 r. w Rudni Ozierańskiej. O jego śmierci zaświadczało żołnierze Jan Gawlik z Wiewiórki i Jan Stępień z Białej, którzy uratowali dzienniczek przed zniszczeniem (informacja od bratanicy, Cecylii Ochędzan z Wielunia).

²⁵ CAW, sygn. VM 48–3938; G. Ł u k o m s k i, *Myśliwiec Feliks*, [w:] *Kawalerowie Virtuti Militari 1792–1945, t. II (1914–1921), cz. I*, red. B. Polak, Koszalin 1991, s. 103.

²⁶ Księga zgonów parafii pw. Nawiedzenia NMP w Wieluniu, nr aktu 117 z 1921 r.; MZW, *Teki Wilczyńskiego*, teka nr 1, sygn. MZW-Sp-19.

²⁷ CAW, sygn. VM 48–3941.

nał kontrataku na wieś Turkę, zajęta przez bolszewików. W najbliższych dniach 27 pp opuścił pas nadbużański, by z kolei bronić zagrożonego Chełma. Wraz z 11 pp, w dniu 13 sierpnia, pułk rozbił siły nieprzyjacielskie, znajdujące się między Chełmem i rzeką Bug. Natomiast dwa dni później, gdy pod Warszawą, Radzyminem i Ossowem odpierano ataki bolszewickie, 27 pp znów bronił Chełma. Walki na tym terenie trwały do końca sierpnia i dzięki ich skuteczności udało się powstrzymać 12 Armię sowiecką, która mogła poważnie utrudnić uderzenie wojsk polskich znad Wieprza.

Odrzucenie wojsk bolszewickich spod Warszawy było wielkim zbiorowym sukcesem polskiego żołnierza. 7 września 27 pp podczas kontrofensywy sforsował rzekę Bug, a w najbliższych dniach wziął udział w ofensywie na Kowel, bijąc nieprzyjaciela między innymi pod Obłapami. Tam zmarł ciężko raniony Jan Godorowski, uczeń wieluńskiego gimnazjum, ochotnik z 227 pułku²⁸.

Podczas pościgu za rozbitą Armią Czerwoną 27 pp doszedł do rzeki Styr, a następnie do rzeki Horyń, gdzie znajdowała się linia demarkacyjna. Nad Horyniem pułk rozpoczął zimową, uciążliwą służbę, która trwała od listopada do momentu ratyfikowania pokoju ryskiego w końcu marcu 1921 r. Dopiero w kolejnym miesiącu powracających, mocno wyczerpanych żołnierzy powitano pod Jasną Górą.

W Częstochowie wojsko zajmowało kompleks dawnych rosyjskich koszar, znajdujących się wówczas na obrzeżach miasta. Ten długi na 600 metrów budynek, tzw. „Koszary Zawady”, stał się miejscem wieloletniego stacjonowania 27 pp.

Mieszkańcy ziemi wieluńskiej licznie spieszyli na ratunek Ojczyźnie. W sumie w interesującym nas okresie z ówczesnego powiatu wieluńskiego do wojska wstąpiło około 10 tys. ochotników i poborowych. Straty wśród żołnierzy z Wieluńskiego, w okresie walk z Ukraińcami oraz bolszewikami, okazały się bardzo duże. Poległo ponad 200 żołnierzy, a kilkudziesięciu zmarło w wyniku ran poniesionych podczas walk. Kolejnych prawie 300 zmarło z powodu różnych chorób i wypadków. Wojsko dziesiątkowały bowiem nie tylko krwawe boje, ale także różnego rodzaju choroby. Najbardziej okrutne żniwo zbierała gruźlica, zapalenie płuc, choroby zakaźne, w tym czerwonka, dur brzuszny i plamisty, grypa „hiszpanka”. Niestety nie ustalono bezpośredniej przyczyny śmierci następnych około 200 żołnierzy, których uznano za zaginionych.

W liczbie tej około 1000 ochotników i poborowych walczyło w 27 pp, a co najmniej 121 spośród nich już nigdy nie wróciło do rodzinnych domów

²⁸ Jan Henryk Godorowski, s. Stanisława i Marii, ur. 1902 w Warszawie. 26 X 1916 r. zgłosił się do Legionów, lecz nie przyjęty ze względu na zbyt młody wiek. W kwietniu 1917 r. przebywał na stacji zbornej Rembertów. Kilka miesięcy później odnotowany jako szeregowy 5 pp Leg. Zmarł 14 IX 1920 r., bezpośrednio po bitwie, wieziony do Kowla (CAW, sygn. MN Odrzucono 21 IV 1936).

(34 poległo; 42 zaginęło; 36 zmarło z powodu zakaźnych chorób; pozostali zmarli w wyniku ran i wypadków). Straty osobowe przedstawiono w Aneksie nr 3.

Należy dodać, że 11 żołnierzy z powiatu wieluńskiego związanych z 27 pp, za szczególne męstwo na polach bitew, uhonorowano zaszczytnym Krzyżem Orderu Wojennego *Virtuti Militari* (Aneks nr 1). Natomiast kolejnych 28 za czyny odwagi odznaczono Krzyżem *Walecznych* (Aneks nr 2).

Wielkim wydarzeniem dla całego pułku i wszystkich żołnierzy związanych z tą jednostką była uroczystość przekazania sztandaru. Jego ufundowanie stało się możliwe dzięki staraniom wielu działaczy i finansowemu wsparciu mieszkańców powiatów częstochowskiego i wieluńskiego. Wykonanie sztandaru zlecono jeszcze w 1921 r. siostrzynie zakonnej Magdalenkom z Warszawy. Wręczył go osobiście częstochowskiemu pułkowi w dniu 15 II 1922 r. Marszałek Józef Piłsudski²⁹.

Niektórzy żołnierze z Wieluńskiego związali się zawodowo z 27 pp. Tak było m.in. z plut. Ludwikiem Garygą ze Skomlina, kpt. Jackiem Tomaszewskim z Praszki, mjr. Józefem Grabińskim z Wielunia i kpt. Romanem Grabińskim z Wielunia. Ostatni z wymienionych, peowiak, żołnierz wojny bolszewickiej, w częstochowskim pułku pełnił funkcję dowódcy kompanii podoficerskiej. Za zasługi w służbie wojskowej otrzymał w latach dwudziestych Srebrny Krzyż Zasługi³⁰. Był on obok dawnego dowódcy obwodu POW w Wieluniu, kpt. Zygmunta Budzyńskiego, członkiem Komitetu Redakcyjnego pamiątkowej publikacji wydanej w 1929 r. pt. *27 Pułk Piechoty w dniu swego 10-lecia 1918–1928*.

W czerwcu 1934 r. z okazji święta pułkowego, przypomnijmy upamiętniającego bitwę o Torczyn, odbyła się ważna uroczystość. Miastom bezpośrednio związanym z tradycją pułku: Częstochowie, Radomsku i Wieluniowi nadano dyplomy Odznaki Honorowej 27 Pułku Piechoty. Przyjęli je: prezydent Częstochowy Mickiewicz, starosta radomszczański Łabędzki oraz starosta wieluński Tadeusz Niżankowski. Treść owego dyplomu, podpisanego przez dowódcę pułku ppłk. Władysława Czaplińskiego, możemy odtworzyć jedynie dzięki krótkiej informacji zamieszczonej w dzienniku „Echo”. Czytamy w nim: *„Dyplom odznaki honorowej 27 pp w Częstochowie nadany Wieluniowi i ziemi wieluńskiej rozka-*

²⁹ T. Nowicki, *Zarys historii wojennej...*, s. 24; S. Symonowski, *27 pułk piechoty w kampanii wrześniowej pod Częstochową*, [w:] „Ziemia Częstochowska” 1998, t. XXV, s. 11–12.

³⁰ Roman Grabiński, s. Witolda i Stefani, ur. 31 VII 1897 r. w Wieluniu. W latach trzydziestych pełnił funkcję dowódcy Szkoły Podchorążych 9 Pułku Piechoty Legionów w Tomaszowie Lubelskim. W kampanii wrześniowej, już w stopniu mjra, był dowódcą I batalionu 7 pp Leg., który dzielnie walczył pod wsią Krasna. W czasie krwawych walk pod Iłżą, gdy dowódca 7 pp doznał poważnej rany, mjr Grabiński dowodził pułkiem. Poległ 23 IX 1939 r. pod Antonówką (Antoniówką) k. Tomaszowa Lubelskiego (T. Olejnik, *Leksykon Miasta Wielunia*, Wieluń 2007, s. 97).

*zem Dowódcy Pułku L.P. 130–34 z dnia 15 VI 1934 r. jako symbolu łączności pomiędzy pułkiem, a społecznością Ziemi Wieluńskiej, której obywatele nie tylko ofiarnością, ale daniną krwi na polach bitew z pułkiem, ku chwale i potędze Ojczyzny, spójność więzami nienaruszalnymi na zawsze przypieczętowali*³¹.

Od 1921 r. powiat wieluński przynależał do Dowództwa Okręgu Korpusu nr IV w Łodzi, wcześniej Okręgu Korpusu w Kielcach. W skład DOK nr IV wchodziła również 7 Dywizja Piechoty z 27 Pułkiem Piechoty. Z tego też powodu w dalszym ciągu kontakty częstochowskiego pułku z Wieluniem miały miejsce przy wielu okazjach. I tak np. 3 XI 1924 r. na uroczystość odsłonięcia pomnika, wzniesionego na wieluńskim cmentarzu, poświęconego powstańcom śląskim i żołnierzom z okresu wojny bolszewickiej zmarłym w miejscowym szpitalu, w tym z 27 pp, przybył oddział żołnierzy z Częstochowy wraz z pułkową orkiestrą³². Z kolei 18 XII 1938 r. Stowarzyszenie Plantatorów Buraka Cukrowego powiatu wieluńskiego ufundowało i przekazało, w ramach gromadzonych środków na Fundusz Obrony Narodowej, ciężki karabin maszynowy systemu Browning wz. 30 wraz z biedką wz. 35. Uroczystość, jaka odbyła się na placu Legionów z udziałem żołnierzy 27 pp, pomimo mrozu, wzbudziła żywe zainteresowanie mieszkańców Wielunia³³.

W drugiej połowie lat dwudziestych oraz w latach trzydziestych poborowych z Wieluńskiego rzadko już powoływano do 27 pp. Wówczas służyli oni głównie na Wschodzie Rzeczypospolitej m.in. w 44 pp w Równem na Wołyniu. Należy jednak zauważyć, że na poziomie Dywizyjnych Kursów Podchorążych Rezerwy Piechoty, skierowanym głównie do nauczycieli, w dalszym ciągu mieszkańcy powiatu wieluńskiego podlegali głównie 27 pp. Wielu spośród nich zmobilizowano w sierpniu 1939 r. do tej jednostki.

Spśród licznej grupy oficerów z Wieluńskiego, którzy w latach trzydziestych odbyli w Częstochowie wspomniane kursy podchorążych, wielu znalazło się następnie w rękach Sowietów. W konsekwencji zagarnięcia ich przez Armię Czerwoną w 1939 r. śmierć w miejscach kaźni poniosło 15 oficerów (1 kapitan i 14 podporuczników rezerwy), związanych poprzez miejsce urodzenia, kształcenia się lub pracy z powiatem wieluńskim. Oficerowie ci zginęli głównie w Katyniu (13), a także w Charkowie (2)³⁴. Wykaz pomordowanych przedstawiono w Aneksie nr 4.

³¹ „Echo” z 25 VI 1934, s. 5.

³² „Wielunianin” 1924, nr 32; T. Olejnik, *Leksykon...*, s. 236–237; J. Książek, *Wieluńska pamięć o powstaniach śląskich*, [w:] „Jastrzębski Rocznik Numizmatyczno-Historyczny” 2006, z. 3, s. 15.

³³ J. Książek, *Dary dla wojska*, „Kurier Wieluński” nr 45 z 9 XI 2001, s. 9.

³⁴ L. Mastalski, *Oficerowie częstochowskiej 7 Dywizji Piechoty zamordowani na Wschodzie w 1940 roku. Noty biograficzne*, Kraków-Częstochowa 2005, s. 53–89.

Los wziętych do rosyjskiej niewoli podzielił sierż. Stanisław Jasiński, urodzony w Wieluniu, żołnierz wojny bolszewickiej w 27 pp, kawaler Krzyża Virtuti Militari. Ze względu na pracę w policji zginął w Kalininie (obecnie Twer) wraz z tysiącami innych policjantów³⁵.

Wielu innych byłych żołnierzy z 27 pp znalazło się również w niemieckich obozach. Nie sposób ich wszystkich wyszukać. Wiemy na przykład, że już w 1940 r. z rąk niemieckich śmierć w KL Stutthof poniósł, pochodzący z podwieluńskiego Słupska, Marcin Pacholak³⁶, a Teofil Kuchta z Kowali³⁷ i Stanisław Piasecki z Wielunia³⁸ zginęli w Mauthausen. Z kolei Antoni Kostrzewa pochodzący z Raduckiego Folwarku, żołnierz Września w 27 pp, zginął w końcowym okresie II wojny światowej³⁹.

Wróćmy jednak do wydarzeń z okresu kampanii wrześniowej, podczas której walczą tysiące żołnierzy związanych z 27 pp. W Wieluńskim dochodzi do walk, w których udział biorą bataliony Obrony Narodowej „Wieluń I” i „Wieluń

³⁵ CAW, sygn. MN 9 XI 1931; Ap 937; *Gdziekolwiek są Wasze prochy*, pod red. A. Matuszczyk, Katowice 2003, s. 94.

³⁶ Marcin Pacholak, s. Jana i Agnieszki z Pilarskich, ur. 4 IX 1897 r. w Słupsku. W 1917 r. wstąpił do POW, rozbrajał Niemców, brał udział w ofensywie kijowskiej, w czasie odwrotu ranny. Od 1935 r. mieszkał w Żukowie k. Gdyni, gdzie działał w polskich organizacjach. Do KL Stutthof dostarczony 14 IX 1939 r. przez Gestapo Danzig jako więzień polityczny. Śmierć poniósł 4 VIII 1940 r. (Pismo nr DD-4370/61/06 do autora artykułu z Państwowego Muzeum Stutthof w Sztutowie).

³⁷ Teofil Kuchta, s. Tomasz i Antoniny, ur. 10 IV 1895 r. w Kowalach. W 1915 r. wstąpił do POW, następnie pełnił funkcję komendanta komendy lokalnej w Kowalach. W listopadzie rozbrajał Niemców, następnie w 27 pp, 1 Pułku Strzelców Bytomskich, 111 pp oraz 1 Pułku Strzelców Grodzieńskich. W 1921 r. powstaniec śląski. Zamieszkał w Praszce, gdzie zajmował się działalnością handlową. Zginął w Mauthausen-Gusen 7 III 1941 r. (CAW, sygn. KN 28 XII 1933; MZW-AH-d-42; T. Olejnik, *Lata wojny i okupacji hitlerowskiej*, [w:] *Nad górą Prosną...*, s. 359).

³⁸ Stanisław Piasecki, s. Jana i Anny z Panaszków, ur. 13 XI 1898 r. w Parcicach. W 1914 r. ukończył progimnazjum w Łęczycy. Peowiak. Od 29 XI 1916 r. żołnierz I-go Kursu Wyszkożenia Wojsk Polskich w Zegrzu. W okresie tzw. kryzysu przysięgowego ukrywał się w pow. sochaczewskim, a później przebywał u rodziców w Mokrsku, gdzie nadal działał w POW. Żołnierz III batalionu 27 pp. W Polsce Odrodzonej sekretarz gminy w: Kiełczygłowie, Praszce, Kraszewicach i Galewicach. Zginął w Mauthausen-Gusen 13 I 1941 r. (CAW, sygn. MN 23 XII 1933; MZW-AH-d-744; informacja od córki Barbary Abramek).

³⁹ Antoni Kostrzewa, s. Jana i Franciszki, ur. 16 I 1904 r. w Folwarku Raduckim. Ukończył w Wieluniu preparandę nauczycielską, a następnie Seminarium Nauczycielskie w Rawiczu. Nauczyciel w Szkołach Powszechnych w Jaworznie, Osieku i Bębnowie. Od 1932 r., co drugi rok, odbywał ćwiczenia wojskowe w 27 pp. W 1939 r. w stopniu podporucznika walczył w 27 pp jako dowódca plutonu ciężkich karabinów maszynowych. Żołnierz Armii Krajowej. W 1944 r. zadenuncjowany trafił na Radogoszcz. Dalsze losy nieznane (informacje przekazane przez córkę Annę Kostrzewa-Albińską i syna Henryka Kostrzewę; B. R a b i k o w s k a, *Ofiary II wojny światowej w parafii Szyńkielów*, Szyńkielów-Wieluń, 2008, s. 57–59).

II". Pierwszego dnia wojny podczas boju batalionu ON „Wieluń I” pod wsią Nalepa ginie ppor. Tadeusz Zajdel, który wcześniej odbył Dywizyjny Kurs Podchorążych Rezerwy Piechoty w częstochowskim pułku⁴⁰.

W wyniku mobilizacji dokonanej w sierpniu 1939 r. 27 pułk przyporządkowano Armii „Kraków”. Znalazł się on na styku z Armią „Łódź” i zabezpieczał jej północne skrzydło. Pułk toczył boje już 1 września pod Wręczycą niedaleko Kłobucka, a nazajutrz pod Częstochową. Niestety w dniach 3–5 września wraz ze swoją 7 DP między Janowem a Złotym Potokiem został okrążony przez Niemców. W czasie tych walk swe zadania dzielnie wypełniał wielunianin kpt. Józef Grabiński, adiutant dowódcy pułku płka Bronisława Panka. Dla większości żołnierzy 27 pp kampania wrześniowa zakończyła się niedaleko Częstochowy, chociaż część z nich wyszła z okrążenia i dotarła aż do Kowla⁴¹.

Najważniejszy symbol pułkowy – sztandar zdemontowano i ukryto. Orła oraz pamiątkowe gwoździe z drzewca zakopano we Włodzimierzu Wołyńskim, natomiast sam sztandar jeszcze w październiku 1939 r. potajemnie przywieziono do Częstochowy. Tutaj ukrywano go w różnych miejscach. Po wojnie, przez krótki okres znajdował się w miejscowej siedzibie Związku Partyzantów, lecz w następstwie represji wobec byłych żołnierzy Armii Krajowej, zniknął. Dopiero w połowie lat dziewięćdziesiątych sztandar 27 Pułku Piechoty wyciągnięto z ukrycia⁴².

Ta cenna, również dla wielunian pamiątka, znajduje się obecnie w zbiorach Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. Każdy, kto zwiedzi wystawę historyczną poświęconą Wojsku Polskiemu w okresie II Rzeczypospolitej, może ją dokładnie obejrzeć. Na płatach sztandaru dostrzeże wyhaftowanego białego orła, napis: *HONOR i OJCZYŻNA*, a także numer pułku i datę powstania: *11 XI 18*. Niemalym i przy tym bardzo miłym zaskoczeniem będzie widok Baranka Bożego – herbu ziemi wieluńskiej i zarazem powiatu wieluńskiego. Umieszczenie wieluńskiego symbolu, obok herbu Częstochowy, na sztandarze omawianego pułku jest najlepszym dowodem na to, że wkład mieszkańców tej ziemi i przelana przez nich krew silnie wrosła w tradycję sąsiednich regionów: częstochowskiego i wieluńskiego.

⁴⁰ Tadeusz Zajdel, ur. 9 X 1913 r. w Wieluniu. Ukończył Gimnazjum im. T. Kościuszki, a w 1939 r. studia farmaceutyczne na Uniwersytecie Poznańskim. Objął posadę farmaceuty w Tomaszowie Mazowieckim (T. O l e j n i k, *Leksykon...*, s. 360; S. K r a n c, *Wieluńskie bataliony Obrony Narodowej w Wojnie Obronnej Polski 1939 r.*, [w:] *Siedem Wieków Wielunia. Studia i materiały* pod red. R. Rosina, Warszawa-Łódź 1987, s. 120).

⁴¹ S. S z y m a n s k i, *27 pułk piechoty w kampanii wrześniowej pod Częstochową*, „Ziemia Częstochowska” 1998, t. XXV, s. 7–147.

⁴² J. W y p y c h, *Odnaleziono sztandar pułku*, „Słowo – Dziennik Katolicki” 1996, nr 190; A. W. G a ł a, *Wrzesień 1939, losy sztandaru, odtworzenie 27 pp AK*, „Gazeta Częstochowska” 1996, nr 45, s. 8; tegoż, *Sztandar odjechał do Warszawy*, „Gazeta Częstochowska” 1996, nr 46, s. 6.

ANEKS nr 1**Biogramy żołnierzy 27 Pułku Piechoty z Wieluńskiego, kawalerów Krzyża Srebrnego Orderu Wojennego Virtuti Militari 5 klasy.**

Mikołaj BOBROWSKI, s. Wawrzyńca i Marii, ur. w 1898 r. w Gaszynie; szer. 27 pp, poległ 4 VI 1920 r. w bitwie pod Antonówką. Odznaczony pośmiertnie Krzyżem Virtuti Militari 5 kl. nr 1470.

Bibliografia: *27 Pułk Piechoty...*, s. 27; T. N o w i c k i, *Zarys historii wojennej...*, s. 26; MZW, *Teki Wilczyńskiego*, teka nr 1, sygn. MZW-Sp-19.

Michał CZECHOWICZ, s. Franciszka i Katarzyny ze Stankowskich, ur. 15 IX 1899 r. w Praszce, kpr. 27 pp. Odznaczony Krzyżem Virtuti Militari 5 kl. nr 1263.

Bibliografia: *27 Pułk Piechoty...*, s. 27; T. N o w i c k i, *Zarys historii wojennej...*, s. 26 (występuje błędnie pod nazwiskiem Cechowicz); MZW, *Teki Wilczyńskiego*, teka nr 1, sygn. MZW-Sp-19; Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej w Częstochowie, *Unikat urodzonych w parafii praszowskiej*, sygn. KM 2688, nr aktu 261 z 1899 r.

Ludwik GARYGA, s. Tomasza i Józefy z Froniów, ur. 15 VIII 1901 r. w Skomlinie. W 1913 r. rozpoczął naukę w wieluńskiej Szkole Realnej, którą przerwał wraz z wybuchem wojny i pogorszeniem się warunków materialnych rodziny. W 1917 r. wstąpił do POW, a wraz z odzyskaniem niepodległości do 9 kompanii 27 pp. 26 XII 1919 r., jako żołnierz 2 kompanii, odkomenderowany do szkoły podoficerskiej w Skoczowie. W lutym 1920 r. wyruszył z pułkiem na front. 21 XII 1920 r. mianowany starszym szeregowym. Pozostaje w służbie wojskowej. Wysłany do Grudziądza na przeszkolenie podoficerów zawodowych, które ukończył 25 V 1922 r. Awans na stopień plutonowego uzyskuje 10 I 1923 r. Pełnił m.in. funkcje szefa 2 kompanii strzeleckiej 27 pp, szefa kompanii ciężkich karabinów maszynowych, instruktora w kompanii szkolnej, zastępcy dowódcy plutonu. W okresie 31 VII–15 XII 1924 r. odbył przeszkolenie w Centralnej Szkole Strzelniczej w Toruniu. W 1927 r. rozpoczął naukę w Oficerskiej Szkole dla Podoficerów w Bydgoszczy. Naukę przerwał. Po odejściu z wojska został naczelnikiem poczty w Radzyminie. Będąc w rezerwie otrzymał przydział do 22 pp w Siedlcach. Zmarł w stopniu porucznika 8 XII 1938 r. w Warszawie. Pochowany jest na Powązkach Wojskowych. Rodziny nie założył. Odznaczony Krzyżem Virtuti Militari 5 kl. nr 1466.

Bibliografia: CAW, sygn. Ap 1991, Ap 1526+440; informacje od siostrzeńca, Władysława Jędrzejaka ze Skomlina.

Józef Bolesław GRABIŃSKI, s. Stanisława i Jadwigi z Parnowskich, ur. 6 XI 1907 r. w Wieluniu. Absolwent Gimnazjum Męskiego im. T. Kościuszki. Wstąpił do Szkoły Podchorążych Piechoty w Ostrowi Mazowieckiej. W latach 1932–39 pełnił służbę w 27 pp. W 1939 r. służył w stopniu kapitana na stanowisku I adiutanta dowódcy pułku. W wojnie obronnej wraz pułkiem walczył pod Częstochową i w rejonie Janowa. Wiernie towarzyszył dowódcy pułku ppłk. Bronisławowi Pankowi. Od października pod ps. „Pomian” służył w Oddziale Wydzielonym Wojska Polskiego mjra Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, w którym jako dowódca piechoty pozostawał do 13 III 1940 r. Na rozkaz Komendanta Okręgu Łódzkiego ZWZ, ppłka Leopolda Okulickiego przeszedł wraz z grupą oficerów i podoficerów do służby konspiracyjnej w Łodzi. Otrzymał nominację na komendanta miasta, a następnie w randze majora na szefa Inspektoratu Łódzkiego ZWZ-AK „Barka”. Używał pseudonimów „Filip” i „Józef Świącicki”. Aresztowany przez gestapo w Łodzi 17 VII 1942 r., poddany torturom popełnił samobójstwo. Za dzielność w bojach wrześniowych odznaczony Krzyżem Walcznych oraz pośmiertnie Krzyżem Virtuti Militari za walkę w szeregach Armii Krajowej. Tablica epitafijna poświęcona mjr. Grabińskiemu wmurowana jest w fasadę kościoła pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Wieluniu. Na wystawie w Muzeum Ziemi Wieluńskiej znajduje się inna tablica pamiątkowa oraz Krzyż Virtuti Militari. Jedna z wieluńskich ulic nosi imię mjra Józefa Grabińskiego „Pomiana”.

Bibliografia: T. O l e j n i k, *Leksykon...*, s. 97; S. S z y m a ń s k i, *27 pułk piechoty w kampanii wrześniowej...*, s. 28–146.

Gustaw JANECKI, s. Antoniego i Bronisławy z Uttów, ur. 14 VII 1895 r. w Wieluniu. W 1914 r. ukończył Szkołę Zgromadzenia Kupców m. Warszawy. 20 III 1915 r. wstąpił w Noworadomsku (Radomsku) do Legionów. Służył w 5 pułku piechoty I Brygady. Od lipca 1917 r. przez rok internowany w Szczypiornie i Łomży. Awansowany do stopnia sierżanta. Następnie ukończył szkołę podchorążych i w listopadzie 1918 r. otrzymał dowództwo 12 kompanii III batalionu 27 pp. Ranny dwukrotnie: 2 VII 1920 r. nad rzeką Uboré oraz 18 VIII 1920 r. niedaleko Chełma (rana ciężka). Awansowany do stopnia kapitana. Po wyleczeniu komendant Związku Strzeleckiego na pow. częstochowski i wieluński. Ochotnik w III powstaniu śląskim. Pełnił funkcję dowódcy Rezerwy Naczelnej Komendy Powstańczej składającej się z trzech batalionów rozlokowanych w okolicach Tych. Podczas kontrnatarcia na Gogolin 23 V 1921 r. dowodził jednym z batalionów. Powrócił do 27 pp, następnie w 75 pp, 18 baonie Korpusu Ochrony Pogranicza, 71 pp. W 1926 r. pełnił funkcję naczelnika biura personalnego w Ministerstwie Spraw Wojskowych. Dwa lata później awansowany do stopnia majora. W wojsku do stycznia 1929 r. Ukończył Wydział Prawa na

Uniwersytecie Jagiellońskim oraz Szkołę Nauk Politycznych. Uzyskał doktorat z prawa. Od czerwca 1929 starosta, najpierw w Stanisławowie, później w Rohatyniu. W okresie kampanii wrześniowej przebywał we Lwowie, a następnie w Bronikowie k. Wielunia, gdzie ukrywał się do końca wojny. W 1945 r. osiadł w Częstochowie, gdzie pracował w Państwowych Zakładach Szczepionki przeciw Durowi Brzusznemu, a następnie jako radca w Kombinacie Budowlanym. Żonaty z Kazimierą z Gruszeckich, brak dzieci. Zmarł 26 III 1970 r. w Częstochowie. Pochowany na tamtejszym cmentarzu Kule. Odznaczony: Krzyżem *Virtuti Militari* nr 483, Śląskim Krzyżem Powstańczym, Krzyżem Niepodległości, Srebrnym Krzyżem Zasługi (za służbę graniczną w KOP), Odznaką Pamiątkową Więźnia Ideowego, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Bibliografia: CAW, sygn. VM 48–3920, KN 7 VII 1931, OPWJ 12/1291; J. Sę t o w s k i, *Cmentarz Kule w Częstochowie...*, s. 117–118.

Stanisław JASIŃSKI, s. Ignacego i Marcjanny ze Świtalskich, ur. 7 V 1898 r. w Wieluniu. W 1913 r. wyjechał na praktykę rzeźniczą do Warszawy. Do Wielunia wrócił po trzech latach. Od 20 II 1917 służył w Legionach w 4 pp w Zegrzu. Po dwóch miesiącach ze względu na zły stan zdrowia zwolniony. Wstąpił do POW i przyjął ps. „Kruk”. We wrześniu 1917 r. wraz z rodzicami przeniósł się do Cieszcina k. Wieruszowa. Tam zorganizował oddział POW. W listopadzie 1918 r. na czele plutonu rozbrajał Niemców w: Węglewicach, Galewicach i Sokolnikach. Wstąpił do III batalionu 27 pp. Zgłosił się na odsiecz Lwowa. Ze swoją 12 kompanią przeszedł cały szlak bojowy. Mianowany do stopnia plutonowego. W latach 1924–1939 zatrudniony w III Komisariacie Policji Województwa Śląskiego w Chorzowie Starym. W Policji posiadał stopień starszego posterunkowego. 1 IX 1939 r. brał udział w walkach o kopalnię „Michał”, nazajutrz ewakuowany na Wschód. Następnie zagarnięty przez Armię Czerwoną. Osadzony w Ostaszku, zamordowany w 1940 r. w Kalininie (obecnie Twer), pogrzebany w Miednoje. Żonaty ze Stanisławą Kotas, 5 dzieci. Odznaczony: Krzyżem *Virtuti Militari* nr 1261, Medalem Niepodległości, Krzyżem Armii Ochotniczej, Odznaką za Rany i Kontuzje z 2 gwiazdkami oraz pośmiertnie Medalem Za Udział w Wojnie Obronnej i Krzyżem Kampanii Wrześniowej 1939 – nadanie „Katyń”.

Bibliografia: CAW, sygn. MN 9 XI 1931, Ap. 937; *Gdziekolwiek są Wasze prochy...*, s. 94; List Wandy Lewandowskiej (córki) z Chorzowa w zbiorach MZW, sygn. 61/1/08.

Andrzej KUCHTA, s. Tomasza i Antoniny z Nogów, ur. 25 X 1899 r. w Kowalach. W latach 1908–12 uczęszczał do szkoły w Kowalach. Następnie uczył się krawiectwa. W POW w komendzie lokalnej nr 2 w Kowalach, którą dowodził

jego brat Teofil. Przyjął ps. „Jasion”. Rozbrajał Niemców, a następnie wstąpił do 27 pp. Już 22 XII 1918 r. wraz z II batalionem skierowany na front ukraiński pod Włodzimierz Wołyński, gdzie przebywał do sierpnia 1919 r. Od 17 sierpnia do lutego 1920 r. strzegł granicy na Śląsku Cieszyńskim. W marcu 1920 r. wraz z 4 kompanią II batalionu wyjechał na front bolszewicki; brał udział w licznych bitwach. 20 III 1922 r. zwolniony z wojska. W rezerwie posiadał stopień kaprała. Zajmował się krawiectwem najpierw w Kowalach, a od 1930 r. w Praszce, gdzie zamieszkał wraz z rodziną. Żonaty z Franciszką Skupińską, 2 dzieci. Zmarł 17 I 1973 r. w Wieluniu, pochowany w Praszce. Odznaczony: Krzyżem Virtuti Militari 5 klasy nr 1462, Odznaką pamiątkową „Rozbrojenie i wypędzenie Niemców”, Odznaką Honorową „Orlęta”, Odznaką pamiątkową „Styr-Horyń-Słucz”, Medalem Niepodległości.

Bibliografia: CAW, sygn. VM 48–3941, MN 23 XII 1933; informacje od krewnych: Jadwigi Śliwka z Praszki i Macieja Dominiczaka z Wielunia.

Stanisław KULESZA, s. Mateusza i Zofii z Głuchów, ur. w 1898 r. w Kadłubie; plutonowy, poległ 21 VII 1920 r. pod Czartoryskiem lub 24 VII 1920 r. pod Nowosiólkami na Wołyniu. Odznaczony pośmiertnie Krzyżem Virtuti Militari nr 1264.

Bibliografia: MZW, *Teki Wilczyńskiego*, teka nr 1, MZW-Sp-19; *27 Pułk Piechoty...*, s. 27; *Lista strat Wojska Polskiego...*, nr 20276; Księga zgonów parafii pw. Nawiedzenia NMP w Wieluniu, nr aktu 117 z 1921 r.

Feliks MYŚLIWIEC, s. Jana i Marianny z Biesiów, ur. 26 V 1893 r. we wsi Ludwina. Od 5 III 1917 r. należał do POW. W listopadzie 1918 r. rozbrajał Niemców. Wstąpił na ochotnika do 27 pp. Był żołnierzem 7 kompanii w 2 batalionie. Walczył z Ukraińcami i bolszewikami. Szczególnie odznaczył się podczas walk z 1 Konną Armią Budionnego. Poległ 30 VI 1920 r. na szosie pomiędzy Antonówką a Wołodarką (nad Słuczą), podawana jest również miejscowość Suszczany, kiedy strzelał w pozycji stojącej podczas szarży nieprzyjaciela. Posiadał stopień starszego szeregowego. Rodziny nie założył. Odznaczony pośmiertnie Krzyżem Virtuti Militari 5 kl. nr 1464.

Bibliografia: CAW, VM 48–3938; *Lista strat Wojska Polskiego...*, nr 26783; G. Ł u k o m s k i, *Myśliwiec Feliks*, [w:] *Kawalerowie...*, s. 103.

Jacek (Jacenty) TOMASZEWSKI, ur. 18 X 1895 r. w Uniejowie, mieszkał w Praszce. Żołnierz Legionów Polskich, peowiak. Aktywny członek praskowskiego Koła Śpiewaczego Młodzieży Męskiej „Lutnia”. Komendant POW w Praszce, ps. „Sław”. Żołnierz wojny bolszewickiej. Oficer zawodowy. Początkowo służył w Osowcu. W 1929 r. kpt., dowódca 3 kompanii w I baonie

27 pp. Później w stopniu mjr (awans 19 III 1939 r.) w Korpusie Ochrony Pogranicza, brygada „Polesie”. Był dowódcą batalionu „Dawidgródek”, w powiecie stolińskim, województwie poleskim. Ranny 29 września w Szacku na Wołyniu w walce z Armią Czerwoną. Wzięty do niewoli. Zamordowany przez żołnierzy rosyjskich jeszcze na miejscu potyczki. Pochowany na cmentarzu w Szacku. Na grobowcu rodzinnym w Częstochowie (cmentarz Kule) znajduje się tablica, na której umieszczono symboliczną inskrypcję poświęconą J. Tomaszewskiemu. Żonaty z Marią Zgorzelską, 1 córka. Za wojnę bolszewicką odznaczony Krzyżem *Virtuti Militari* 5 klasy.

Bibliografia: J. S ę t o w s k i, *Cmentarz Kule w Częstochowie...*, s. 312; *Księga pochowanych żołnierzy polskich poległych w II wojnie światowej*, t. I, *Żołnierze września N-Z*, Pruszków 1993, s. 379.

Marcin Marian WIELGOSZ, s. Macieja i Franciszki z Dolatów, ur. 25 X 1894 r. w Szelejewie, pow. koźmiński. W 1910 r. ukończył w Berlinie 4 klasy gimnazjum. Wraz z wybuchem wojny zmobilizowany do niemieckiego wojska. Wcielony do 6 pułku grenadierów w Poznaniu. Ranny w 8 III 1915 r. pod Skierniewicami. Po wyjściu ze szpitala, w stopniu sierżanta, wysłany na front zachodni. W 1918 r. ucieka z wojska niemieckiego i przedostaje się do Francji, gdzie zostaje żołnierzem Armii Polskiej gen. Józefa Hallera. Po powrocie do kraju ochotniczo wstępuje do 27 pp i bierze udział w walkach na froncie wschodnim. Osiadł w Wieluniu, gdzie prowadził działalność handlową. Zaangażowany w powstanie i rozwój wieluńskiego gniazda Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” oraz jego wiceprezes. Dwukrotnie wybierany do Rady Miejskiej w Wieluniu. Po II wojnie światowej pracował m.in. na stanowisku inspektora surowcowego w Cukrowni „Wieluń”. Żonaty dwukrotnie: z Marią Pawłowską i Heleną Robakowską; 5 dzieci. Zmarł 2 VIII 1976 r., pochowany na cmentarzu w Wieluniu. Odznaczony: Krzyżem *Virtuti Militari* nr 1265, Medalem Niepodległości, Odznaką „Miecze Hallerowskie”.

Bibliografia: CAW, sygn. MN 5 VIII 1937; informacje od Bożeny Wielgosz (córki) z Wielunia.

ANEKS nr 2**Wykaz żołnierzy z Wieluńskiego związanych z 27 Pułkiem Piechoty odznaczonych za wojnę polsko-bolszewicką Krzyżem Walecznych**

Nr	Nazwisko i imię	Stopień wojskowy	Rok urodzenia	Miejsce urodzenia lub zamieszkania
1.	Bakalarczyk Michał	.	1900	Strojec
2.	Burzyński Walenty	.	1899	Wichernik
3.	Czerkaski Kazimierz	kapral	1899	Ostrówek gm. Galewice
4.	Hącia Jan	.	1899	Wieruszów
5.	Jurczyński Piotr	st. szeregowy	1894	Praszka
6.	Juszczak Feliks	st. szeregowy	1894	Kowale
7.	Kamiński Roman	.	1902	Lipnik
8.	Kapral Walenty	kapral	1901	Czastary
9.	Konfederak Wincenty	sierzant	1896	Kowale
10.	Kramarczyk Jan	st. szeregowy	1897	Osiek
11.	Krykwiński Antoni	kapral	1897	Kadłub
12.	Kuliberda Piotr	plutonowy	1894	Kowale
13.	Ładziński Ludwik	podporucznik	1896	Wieluń
14.	Magott Roman	szeregowy	1897	Wieruszów
15.	Majtyka Ludwik	.	1891	Skomlin
16.	Moch Piotr	st. szeregowy	1896	Wieruszów
17.	Myszorek Stefan	plutonowy	1896	Gwizdałki
18.	Orłowski Władysław	st. szeregowy	1900	Słupsko
19.	Parnowski Tadeusz	podchorąży	1894	Wieluń
20.	Pilarski Ignacy	.	1900	Łubnice
21.	Sawel Władysław	st. szeregowy	1899	Chobanin
22.	Sygulski Lucjan	kapral	1897	Łódź/Wieluń
23.	Sykuła Józef	.	1900	Biała
24.	Szatkowski Józef	st. szeregowy	1898	Wieluń
25.	Świsulski Ignacy	szeregowy	.	Bolesławiec
26.	Tomaszczyk Michał	.	1897	Tyble
27.	Tylkowski Stefan	kapral	1900	Bolesławiec
28.	Żółtaszek Jan	plutonowy	1897	Skomlin

Źródło: MZW, *Teki Wilczyńskiego*, teka nr 1, sygn. MZW-Sp-19; *27 Pułk Piechoty...*, s. 27.

ANEKS nr 3**Wykaz żołnierzy 27 Pułku Piechoty pochodzących z powiatu wieluńskiego, którzy polegli w walce, zaginęli, zmarli z powodu ran lub chorób.**

1. BEDNAREK Feliks z Chobanina, ur. 1899 r., s. Franciszka i Marii, szeregowy, poległ 18 VIII 1920 r. w Klesztowie pow. chełmski.
2. BEDNIK Jan z Lututowa, ur. 1892 r., s. Jana i Franciszki, plutonowy, zmarł z powodu choroby 5 VI 1919 r. w Częstochowie.
3. BIAŁAS Stanisław z Praszki, ur. 1902 r., s. Józefa i Marianny, szeregowy, zaginął 1 VIII 1920 r.
4. BIELA Wincenty z Walichnów, ur. 1898 r., s. Juliana i Julianny, szeregowy, utonął 23 V 1920 r. w rz. Guboczek lub Tyboczek.
5. BIERMUSZKA Józef z Wichernika, ur. 1900 r., s. Antoniego i Marii, szeregowy, zaginął.
6. BOBROWSKI Mikołaj z Gaszyna, ur. 1898 r., s. Wawrzyńca i Marii, szeregowy, poległ 4 VI 1920 r. pod Antonówką.
7. BORGUL Antoni z Dietrzniak, ur. 1901 r., s. Jana i Antoniny, szeregowy, zginął w czerwcu 1920 r.
8. BRAŚ Ignacy z Wichernika, ur. 1899 r., s. Franciszka i Pelagii, szeregowy, zaginął.
9. BRAŚ Wincenty z Mokrska, ur. 1898 r., s. Piotra i Marianny, szeregowy, zmarł z powodu choroby 12 IX 1920 r. w Częstochowie.
10. BRZĄKAŁA Józef z Chotynina, ur. 1901 r., s. Franciszka i Marii, szeregowy, zmarł z powodu choroby 25 II 1919 r.
11. CHADRYŚ Jan z Dietrzniak, ur. 1902 r., szeregowy, zmarł z powodu choroby 4 VIII 1920 r. w Częstochowie.
12. CHMIELEWSKI Franciszek z Wielunia, ur. 1900 r., s. Józefa i Józefy, szeregowy, zmarł z powodu choroby 27 VI 1920 r. w Kowlu.
13. CHUDY Jan z Emanueliny, ur. 1897 r., s. Józefa i Józefy, szeregowy, zaginął.
14. CZYŻ Wincenty z Aleksandrowa, ur. 1895 r., s. Franciszka, szeregowy, zmarł z powodu choroby 10 V 1920 r. w szpitalu wojskowym w Dziedzicach.
15. DRAB Antoni z Drabów, ur. 1902 r., s. Andrzeja i Józefy, szeregowy, zmarł wskutek wypadku 16 XII 1920 r. w Rudni Łęczyńskiej.
16. DRZEWIŃSKI Tomasz ze Smug k. Wróblewa, ur. 1897 r., s. Jakuba i Marii, szeregowy, ciężko ranny w czasie ostrzału Wieruszowa prowadzonego przez Niemców 29 IV 1919 r., zmarł w wieluńskim szpitalu.
17. FALIS Wojciech ze Stawu, ur. 1895 r., kapral, zmarł z powodu choroby 17 II 1920 r. w szpitalu wojskowym w Dziedzicach.

18. FELUSIAK Stanisław z Sokolnik, ur. 1898 r., s. Jana i Karoliny, szeregowy, zaginął.
19. GAJDA Aron z Chorzewa, ur. 1899 r., s. Herszlika i Frajdli, szeregowy, zmarł z powodu choroby 9 II 1920 r. w Częstochowie.
20. GAWLIK Tomasz z Chotynina, ur. 1895 r., s. Jana i Zofii, szeregowy, zmarł z powodu choroby 20 VIII 1920 r. w szpitalu wojskowym w Zamościu.
21. GLAPA Bartłomiej (Jan) z Radostowa, ur. 1900 r., s. Franciszka i Balbiny, szeregowy, poległ 13 VIII 1920 r. w Ignacowie.
22. GODOROWSKI Jan Henryk z Wielunia, ur. 1902 r. w Warszawie, s. Stanisława i Marii, starszy szeregowy 227 pp, zmarł z powodu rany 14 IX 1920 r. pod Obłapami koło Kowla.
23. GOLEC Józef z Wielunia, ur. 1898 r., s. Józefa i Marianny, zmarł z powodu choroby 11 I 1920 r. w Wieluniu.
24. GOŃDA Piotr z Pątnowa, ur. 1901 r., s. Piotra i Marianny, szeregowy, zaginął.
25. GORYCZKA Piotr z Galewic, ur. 1902 r., s. Walentego i Marii, szeregowy, zmarł z powodu choroby 16 XII 1920 r.
26. GÓRNIK Antoni z Lisowic, ur. 1899 r., s. Antoniego i Franciszki, szeregowy, zmarł z powodu choroby 14 VIII 1920 r. we Lwowie.
27. GRAJNERT Władysław z Kiku, ur. 1901 r., s. Tomasza i Elżbiety, szeregowy, zaginął.
28. GRONDYS Jan z Kadłuba, ur. 1898 r., s. Antoniego i Marianny, szeregowy, poległ 5 VII 1920 r. w Suszczanach.
29. HADRYŚ Jan z Dietrzkowic, ur. 1902 r., s. Tomasza i Agnieszki, szeregowy, poległ 21 (31) V 1920 r. pod Skwirą.
30. HOWIS Franciszek z Młyniska, ur. 1897 r., s. Andrzeja i Zofii, szeregowy, zaginął.
31. IDASIAK Franciszek ze Skomlina, ur. 1898 r., s. Piotra i Agnieszki, szeregowy, zaginął.
32. JAGUŚ Franciszek z Tybli, ur. 1897 r., s. Józefa i Marianny, szeregowy, zaginął.
33. JAKUBOWSKI Franciszek ze Skomlina, ur. 1900 r., s. Stanisława i Władysławy, szeregowy, zaginął.
34. JASINIAK Piotr z Bolesławca, ur. 1900 r., syn Franciszka i Julianny, szeregowy, zaginął.
35. JURCZYŃSKI Stanisław z Pątnowa, ur. 1898 r., s. Walentego i Antoniny, szeregowy, zaginął.
36. KABAŁA Aleksander z Załęcza Wielkiego, ur. 1900 r., s. Piotra i Katarzyny, szeregowy, zaginął.